

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода“: BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ОБОРОННА ПРОГРАМА ВИКОНАНА НА 14 ВІДСОТКІВ

У звіті, за третє чвертьріччя, складенім для президента, Чарлс Е. Вилсон, директор оборонної мобілізації виявив, що від нападу на Корею військові постачання досягли вартості \$14,000,000,000, тобто 14 відсотків усієї оборонної програми. Злучені Держави за той час вийшли вже зі стадії „обтискування“ військових матеріалів і станули вже на порозі справжньої продукції. Повне постачання вироблених засобів затримується ще так званою „шишкою у пляшці“ тобто браком іше таких основних частин, без яких деякі виробни не можуть бути пущені в рух. До таких належать у першу чергу електроніка, а в загальній оборонній продукції недостає ще відповідної кількості літаків. Постачання літаків становить 61 відсоток плану. Вилсон пригадує, що ціла програма оборони й постачання коштуватиме \$65,000,000,000 і має бути викінчена до липня 1952 р.

ЦЕНТР АМЕРИКАНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ ПЕРЕСУНЕНИЙ ДО ІЛІНОЙ

Вашингтон. — Центр населення Злучених Держав, який упродовж шости десятиріч залишився в стеїтї Індіана, в околиці містечка Карлайл, пересунувся до околиці містечка Оллі, у стеїтї Іліной, як це показує останній перепис населення з 1950 р. Точку центру населення підпують складені спосібом у Бюро Цензу. У 1890 р. її усталили в південно-західній точці Індіани, а тепер вона пересунулася на сім з половиною миль на південь, перескакуючи західний кордон стеїту. Центр населення не має практичного значення, а тільки показує, як постійно заселяються західні стеїти у протилежності до східних. На підставі геодезичних помірив цей осередок опинився тепер на фармі Карла Дайтона Снайдера коло містечкості Оллі.

ЗЛАМАЛИ РІНГ ПАЧКАРІВ ЗОЛОТА

Нью Йорк. — Федеральні урядовці зламали міжнародний ринг пачкарів золота, подавши до суду трьох людей за незаконний перевіз золотого металу. Вартість пачкуваного золота сягала до \$100,000,000 річно. Жого перевозили з Європи на чорні ринки південних країн Америки і з Америки до Європи. Арештованих пачкарів, Емілія Поппера, Роберта Дж. Карола й Семюела Діаманта випущено за порукою \$15,000 і \$10,000. Їх обвинуватили в пачкуванні золота в продаж останніх восьми місяців. Вони продавали його за ціну в двічі вищу ніж платили сами.

КЕРІВНИКИ „РЕВОЛЮЦІЇ“ В АРГЕНТИНІ ПІД СУДОМ

Буенос Айрес, 30. вересня. Революційне повстання, що вибухнуло в деяких частинах аргентинської армії в 11 г. 10 хв. ранку, було зліквідоване вже о 12 г. 57 хв. того ж таки дня, як оголосило урядове радіо. Тепер усі керівники революції на чолі зі своїм головним провідником генералом Б. Менендесом, сидять уже в тюрмі. Найвища вбена Рада мала оголосити їм свій присуд уже 1-го жовтня в 10 г. ранку. Президент Перон зразу ж по вибуху револуції оголосив, що всі ватажкі заколоту будуть розстріляні. Уряд уже використав заколот для того, щоб внарештувати понад сотню провідників опозиційних партій, що мали брати участь у президентських виборах, які будуть в Аргентині приблизно через місяць. Арештованих також д-р Альфредо Палаціос, — 71-річний кандидат в президенти. Підчас заколоту робітничі профспілки, прихильні до Перона, — зразу ж оголосили страйк, щоб перешкодити рухові заколотників. Дружина Перона — Сва, нібито в наслідок заколоту дістала ще більшу анемію і їй зробили переливання крові. В церквах моляться за її здоров'я. Більшість закондорних спостерігачів тієї думки, що Перон за допомогою своїх прокаторів навишме зрежисерував заколот, щоб усунути від виробів опозицію.

ГРА В НІЧІЮ У ЗМАГАННІ ДО ВІГРИ В СВІТОВИХ СЕРІЯХ БЕЙЗБОЛУ

Філадельфія. — Змагання між двома дружинами бейсбольової гри, а саме Гігантв і Доджерв, щоб дістати в руки прапорця і очолувати Красву Лігу, закінчилися в нічю. Це був один з найбільш завзятих змагань в історії американського бейсболу за останні 75 років, бо гра в нічю трапилася щойно другий раз в історії Ліги. Саме тому припизнилося також змагання у світовій серії між Красвою й американською лігам гри в бейсбол. Вирішення має дати нове змагання між Доджерами й Гігантами на майдані Ебете Філд у Брукліні і щойно після вирішення, котра з двох дружин вишла переможною у Красвій Лізі, приїде до кінцевої гри за першество з Американською Лігою, в імені якої буде змагатися дружина сніків з Нью Йорку. Снікі добились першества перемогою над дружиною Брейвс у Востоні. Гра красвних серій почнеться в четвер на стадіоні Снікі у Нью Йорку.

В АМЕРИЦІ

31-го жовтня підвищаться ціна на м'ясо на півтора-два центи за фунт. У практиці виглядатиме так, що на деякі роди м'яса буде знизка аж на 20 центів, а на деякі — підвишка аж на 28 центів, отже „пересічка“ підвишка коло двох центів.
Почесний доктор права дістав премієр Італії Альциде де Гаспері від університету Фордам у Нью Йорку. У подяку за почесні висловлення промови в англійській мові, закінчивши її по-італійськи.
Довірчий дорадник Іміграційної Служби, Морис Малкін, зазначив, що кожний член редакції жидівського щоденника „Морнінг Фрайдайт“ це член Комуністичної партії. Він склав не свідчення на процесі д-ра депортації Паула Юдича, колишнього редактора цього часопису. Малкін раніш сам належав до Комуністичної партії.

НОВИЙ ТИЖНЕВИК ЛІТЕРАТУРИ, МИСТЕЦТВА І КУЛЬТУРИ

Прймається замовлення на медільне видання „Свободи“

Беручи до уваги нещадне і послідовне нищення української літератури, мистецтва і культури комуністичним окупантом на Українській Землі, та йдучи назустріч літературно-мистецьким і культурним вимогам української діаспори в Злучених Державах, Канаді й інших вільних країнах світу, Український Народний Союз, виконуючи постанову свого Головного Уряду, винесену на рекомендацію Редакції „Свободи“ на річних нарадах в березні цього року, плянє почати з дня 1-го січня 1952-го року видавання медільного числа „Свободи“, як окремого тижневика літератури, мистецтва і науки. Тижневик буде ілюстрований та виходитиме під редакцією окремої Колегії, до участі в якій будуть запрошені найвидатніші українські культурні, мистецькі і наукові сили в цій країні і закордоном.

- Цілью тижневика буде:
1. Разом з уже наявними подібними українськими виданнями заповнити бодай частинно ту прогалину у вільному розвитку духово-культурної і зокрема літературної творчості, яка постоула внаслідок диктаторсько-терористичної окупантської політики російських большевиків в Україні;
 2. Допомогти задоволенню літературно-мистецької і культурної потреби українців в діаспорі;
 3. Дати можливість численним творцям української літератури і мистецтва в цій та інших вільних країнах друкувати свої твори і тим самим захопити їх до дальшої творчості та допомогти їм фінансово, плянючи одночасно поступовий розвиток видавництва книжок;
 4. Скріпити поміст між розвитком української та західних культур;
 5. Мобілізувати творчі українські літературно-мистецькі і культурні сили та причинитися до загального розвитку української культурної творчості.
- Навіть частини з усіх цих завдань не можна буде здійснити без відповідного їх розуміння та без солідарної підтримки всього свідомого українського загалу. Щоб допомогти розвитку, потрібно щонайменше 5,000 передплатників. Йому вже наперед приймається зголошення замовлень на тижневик, бо від них залежатиме його видавання і оформлення. Щоб дати можливість найширшим колам громадства, і навіть найнезаможнішим між нами, взяти участь в цьому новому етапі можливостей нашого культурного розвитку, передплату на тижневик встановлено дуже низьку, щоб тільки могли покрити найконечніші основні кошта видавництва. Вона вийнотить:
1. Для членів УНСоюзу і передплатників щоденника „Свобода“: річно — \$3.75; піврічно — \$2.00; чвертьрічно — \$1.25.
 2. Для нечленів і непередплатників щоденника: річно — \$5.00; піврічно — \$2.75; чвертьрічно — \$1.50.
- Поодинокє число в продажю коштуватиме 12 центів. Покищо — приймаються тільки самі замовлення, без грошей. В дальших числах щоденника будуть подані окремі формуляри для полігнення висилки замовлень.

Новий тижневик не буде зв'язаний з жадними політичними чи будь-якими іншими групами і стоятиме виключно на становищі волі, соборности і народоправства теж в літературі, мистецтві і культурі.
Вірно, що український загал привітає цю ініціативу та виявить своє зрозуміння для наших духово-культурних потреб масовим зголошенням замовлень на новий літературно-мистецький і суспільно-науковий тижневик „Свободи“. Зголошення цих замовлень буде рівночасно образом і свідомством культурного рівня і свідомости нашого загалу.

3,000 ОСІБ ДЕМОНСТРУВАЛО В НОРИСТЬ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ НА АНТИБОЛЬШЕВИЦЬНІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ МОЛОДІ В НЬО ЙОРКУ

Нью Йорк. — В неділю, 30-го жовтня, тут відбулася у великій залі Мангеттен Сентер велика маніфестація проти комуністичного російського імперіалізму, протестують проти втручання в українські справи російських білих імперіалістів на еміграції, домаганнях слідства Об'єднаних Націй над поповнюваним Москвою злочинами народобівства в Україні та зривання всяких дипломатичних і господарських стосунків з СССР. Твердженням, що „Український варід своєю боротьбою за незалежність сам говорить за себе впродовж століть, а сьогодні продовжує цю боротьбу в лавах українського підпілля, Української Повстанської Армії та на всіх відтинках культурного і економічного життя“ та що „дією боротьбою він довів, що бажає жити у Самостійній Соборній Українській Державі“ — закінчено маніфестаційні резолюції. Маніфестація, що тривала майже чотири години, започаткована американським і закінчено українським гімнаєм. Перед маніфестацією і в перерві грала дута оркестра св. Юра. Вільшу і дуже прихильну згадку про маніфестацію надрукував в понеділковою виданні Нью Йорк Таймс, заявляючи в заголовку, що „Українське зібрання домагасться визволення України“.

ПОСВЯЧЕННЯ НАГРОБНИКА НА МОГИЛІ Д-РА ІВАНА РАКОВСЬКОГО

Ньюарк. — В неділю, 30 вересня, відбулося на цвинтарі „Евергрін“ в Ньюарку посвячення пам'ятника, вирізьбленого скульптором Сергієм Литвиненком, на гробі бл. п. Івана Раковського, визначного українського науковця та останнього голови Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові перед большевицькою окупацією, головного редактора першої Української Загальної Енциклопедії. На це торжество прибула родина Покійного з Дітройту, як теж поважне число громадян, представників народних та наукових і мистецьких установ. Над гробом, увінчаним квітами, держали почесну сторожу пластуни. Відправу відслужили о. В. Красвський та о. С. Чапельський. Співав ньюарський хор „Трембіта“. Над гробом висловили промови: о. Красвський про Покійного як українського патріота і глибоко релігійну людину, д-р М. Чубатий говорив від НТШ про заслуги д-ра Раковського як науковця, а д-р Н. Гіряк представив образ Покійного як ідеального виховника українського нового покоління. По посвяченню зібралися учасники цього торжества в Українській Централі в Ньюарку, де місцевий Відділ СУА влаштував скромне прийняття, в часі якого висловлено багато промов, змальовуючи світлу постать

ПОКЛИЧУТЬ 20,000 НОВИХ РЕКРУТІВ ДО МОРСЬКОЇ ПІХОТИ

Вашингтон. — Департамент оборони оголосив, що покличе в місяці листопаді додатково 5,300 молоді до військової служби так, що повна кількість новобранців у всіх родах зброї дійде до 56,000 з кінцем грудня. В листопаді покличуть усього 39,000 молоді, з чого 10,000 до морської піхоти. Із 17,000 покликаних у грудні, 10,000 теж іде до морської піхоти. Від повного ухвалення обов'язкової служби число покликаних до збройних сил вивнесе 734,000.

ГЕН. ВАН ФЛІТ ЗАПОВІДАЄ АЛІАНТСЬКИЙ „ОСІННІЙ НАСТУП“ В КОРЕЇ

Корея, 1. жовтня. — Командант аліантських сухопутних армій на фронті в Корей, ген. Джеймс Ван Фліт, назвав вчора теперішнє положення на фронті аліантським „осіннім наступом“ та запевнив ворога, що він мусить рахуватися з дальшими атаками аліантських військ, як довго теперішні переговори не закінчатся формальним договором про перемир'я. Він рівночасно вивинив, що в дотеперішній акції ворог на фронті не був „зліквідований“, тільки „скалічений“. — Ген. Ван Фліт в дальшому заявив, що він не може дати ворогові запевнення, чи теперішня аліантська акція на фронті буде дальше обмежена в своїх цілях, а саме до захитування рівноваги ворожих сил та намагання перешкодити йому в евентуальній підготовці до несподіваного концентрованого наступу на аліантські лінії. Відповідаючи на деякі критичні зауваги, що теперішня боротьба за опанування стратегічних гірських хребтів на східно-центральному фронті коштує аліантам забагато жертв, ген. Ван Фліт вивинив, що останні здобутки аліантів на фронті можуть видаватися млявартіснї, але вони мають рішальне значення в розбитті ворожої бази, з якої він міг би почати новий генеральний наступ на аліанти. Рівночасно повідомляється, що всі аліантські війська на фронті тепер переходять курс щодо оборони перед „необмеженою силою“ атомової атаки. Навчальні курси дають спеціалісти теоретично та при допомозі фільмів. — Ген. Ван Фліт повідомив, що „обмежена літня кампанія“ на фронті, яка почалася в дні 25-го травня, закінчилася 25-го вересня і аліантські війська приступили тепер до „осіннього наступу“, розвиток якого буде залежати від дальшого перебігу переговорів в справі перемир'я. З ворожого боку тепер обвинувачується аліантів, що вони самі використовують відруження під час переговорів, щоб пригтовитися до нового наступу на Північну Корею, включно з новими десантами на північно-корейських побережжях. Вивинюючи наслідки аліантського „літнього наступу“ ген. Ван Фліт повідомив, що від 25-го травня ворогові завдано 188,237 втрат вбитими, пораненими і полоненими. Стратегічно в цьому наступі ворог знавав „повної поразки“. Відносно дальших переговорів в справі перемир'я, комуністи все ще не дали відповіді на останню пропозицію ген. Ріджвея, щоб місце переговорів перенести з Каесонг до Сонгтїон, місцевості на половині дороги між фронтними лініями коло 8 миль на схід від Каесонг. На фронті в останніх дніх продовжувався аліантський „обмежений наступ“ в гористій північно-східній Корей та патрульна акція на західному секторі фронту.

РАДА БЕЗПЕНИ РОЗГЛЯДАЄ АНГЛО-ІРАНСЬКИЙ НАФТОВИЙ КОНФЛІКТ

Об'єднані Нації, 1. жовтня. Рада Безпекі Об'єднаних Націй мала почати сьогодні перед полуднем свої наради, на порядку яких є справа англо-іранського нафтового конфлікту. Розгляд справи відбудеться на пропозицію Англії, яка в останньому поступуванні іранського уряду добачує загрозу нової війни. Британський уряд домагасться, щоби Рада розглянула і вирішила такі дві справи: 1. Відкинення Іраном рішення Міжнародного Трибуналу, щоби управління націоналізованої іранської нафтової промисловости залишилося дальше в британських руках, і 2. Ультимативне рішення іранського уряду, щоби 315 британських нафтових експертів забралася з Ірану найшаніше до найближчого четверга. В обох цих випадках Британія добачує загрозу нової війни. Британську справу на засіданні Ради репрезентуватиме сер Гледдін Джебб, що вже приїхав до Нью Йорку, а Іран мав би заступати його премієр Моссадех, хоча він ще очікує рішення Ради щодо його компетенції в цій справі. Це означає, що він не може виступити в Раді раніше, як в середу рано. Американське представництво в Об'єднаних Націях заповило дальші американські намагання, щоби довести до компромісного улагодження конфлікту і тому американський представник, правдоподібно, не підтримуватиме ані британської резолюції, ані іранської оборони, — шукаючи компромісного виходу з тих суперечностей.

ПАПА ПІЙ БАЧИТЬ ВЕЛИКУ ЗАГРОЗУ НОВОЇ ВІЙНИ

Рим. Папа Пій XII, промовляючи по радіо до французьких католиків з нагоди їхнього Евхаристичного Конгресу в Німес, висловив велике побоювання, що теперішнє напруження в світі може призвести до нової світової війни. Передбачування Папи були цим разом найбільш песимістичні від закінчення другої світової війни.

В СВІТІ

В Індії провадиться підготовка до перевиборів. Прімієр Неру закликає місцеві організації Конгресової партії не виставляти в кандидати осіб, що репрезентують расистів і великих бізнесменів.
Протиповітряні аларми в Шанхай і Кантоні повторюються останніх днів. Китайські комуністи кажуть, що мал бути налет ворожих літаків.
Прімієр-міністер Бурма Танті Нгу відідав премієра Індії Неру в справі окремого мирового договору з Японією та в інших важливих питаннях азіатської політики.
Один із двох утікачів із Чехії, яких поранили на кордоні під час утечі червоної чеської поліції, зумів добути до німецької сторони і тепер лежить у шпиталі в Регенсбурзі.
Новий план заміщення єдиности Європи буде поданий на Європейській Асамблеї, що відбудеться в Стразбурзі наступного місяця. План передбачує утворення національної установи для контролю економічних, військових і політичних справ зфедерованої Європи.
50,000 робітників у Сінгапурі об'єдналися в профспілку, яка вирішила зв'язатися з Міжнародною Конфедерацією Вільних Профспілок.

СВОБОДА UKRAINIAN DAILY

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$ 5.25	Six months	\$ 5.25
На три місяці	\$ 2.75	Three months	\$ 2.75
Foreign and Jersey City Rates:			
На рік	\$12.00	One year	\$12.00
На пів року	\$ 6.50	Six months	\$ 6.50
На три місяці	\$ 3.50	Three months	\$ 3.50
Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):			
One year	\$ 3.00	One year	\$ 3.00
Six months	\$ 2.00	Six months	\$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КРОК ВПЕРЕД

Идучи назустріч загально-українським вимогам і зокрема потребам американсько-української громади, Український Народний Союз планує почати з 1-го січня наступного року видання окремого тижневика літератури, мистецтва і культури, що мав би виходити як недільне число „Свободи“.

Потреба такого видання більша ніж наявна. Усім нам в більшій або меншій мірі відомо, в якому становищі опинилася українська духовна творчість на Рідних Землях. Впродовж вже понад 30-ти років окупаційно-більшевицької влади сотні і тисячі найвидатніших творців української культури були зліквідовані, одні фізично, а інші морально. В безконечній черзі кривавих чисток випалялося розпеченим залізом все, що носить печать українського духа. Остання кампанія, зв'язана з поезією В. Сосюри „Любяті Україну“, відкрив новий етап в тому перманентному духовому народодивстві, що його чинить Москва в Україні.

Звичайно, жадні видання поза межами України не можуть виривати того культурного процесу, що розвивався б за нормальних обставин під вільним українським небом та черпаючи свої соки з плодючої української землі. Але вони можуть боювати до деякої міри заповнити ті прогалини, що їх виняв жорстокий ворог в українській культурі, зменшити темп її винищення та боювати частинно нівелювати залізну заслонку, що її збудував ворог між Україною і західною культурою.

Про потребу такої видання, не одного чи двох, але багатьох, для української маси в діаспорі не приходиться говорити, бо вона сьогодні кричить голосом ерихонської труби. Ми теж далекі від переконання, що одним чи кількома такими виданнями можна задовольнити цілком хочби тільки малу частину тих великих культурних потреб, що їх має українська еміграційна маса, без погляду на те, коли вона опинилася поза межами України. Але одне певне: культурно-творчі спроможності української еміграції не тільки в світі, але й у цій країні, сьогодні неспівмірно більші, ніж існуючі на це технічні можливості. Проте, навіть ці малі можливості досі ще не були ані належно організовані, ані використані.

Український Народний Союз і „Свобода“ в усіх цих справах не роблять першого кроку. Багато спроб розв'язати цю складну проблему було вже на еміграції в Європі, деякі навіть успішні до часу масового переселення. Деякі спроби в цій галузі пороблені вже в нових країнах поселення, включно зі Злученими Державами. Проте, ці спроби, роблені в найкращій вірі і з подивудіюю енергією та самоповагою, досі, на жаль, ще не дали бажаного результату, головню через фінансові труднощі.

Український Народний Союз і „Свобода“ не сподіваються тут створити будьяке чудо. Непакі, вони більше і краще від усіх інших здають собі справу з труднощами, які стоять перед таким видавництвом. Але, розпоряджуючи відповідними технічними і пропагандивними засобами та великою організаційною сіткою, як теж відповідним і необхідним видавничим довідом, вони готові взятися за це діло та почати нове солідне видання і оперти його на тривкій та солідній базі.

Сьогодні починається кампанія за зголошення передплатників на новий тижневик і тим самим своєрідний референдум нашої американсько-української громади і її культурного стану. Кампанія вестиметься до кінця року і від її вислідів залежатиме чи план нового видання можна буде здійснити. Відкриваємо цю кампанію тому, що не хочемо творити ще один ефемерид, який прожив би один місяць і зник, або тільки клігав якийсь час, компромітуючи нас, як культурну громаду. Не робимо цього теж для „бізнесу“, бо про це в наших обставинах не може бути й мови. Хочемо тільки створити реальну базу для дальшого нашого розвитку, хочемо, щоби наш загальний літературно-мистецький і культурний творцям, що він бажав собі їхньої творчості та готов за неї боювати мінімально заплатити і цим дати їм можливість творити.

В тязу дальшої кампанії будуть виявлені дальші подробиці нового задуму. Надіємось, що про цю справу скажуть своє слово і наші письменники та мислі і загаль читачі. Ми намірилися зробити ще один крок вперед. Ми його зробимо, якщо наш загаль того схоче і як зробить його разом з нами.

ПЕРЕВІРКА ІНФОРМАЦІЙ

Люди, що не звикли до свободи преси, живучи довго під диктаторськими чи ім подібними режимами, певно з дивом не виходять, коли читають американську пресу, яка не раз дуже гостро критикує президента держави та уряд, чи виявляє такі речі, які в інших країнах зраховують до дипломатичних, військових чи яких інших таємниць. Та в Америці навіть в найбільш критичних моментах, які доводились переживати в часі минулої світової війни, на ділі справжньої урядової цензури не було. Коли ж тепер від якогось часу почали про потребу такої „цензури“ говорити, то це годі в такому розумінні, як бувало, себто, щоби самі редактори газет пильніше приглядалися до матеріялів, які друкують, чи в них немає чогось такого, що шкодило б обороні країни, а помагало майбутньому агресорові.

Вже те, що тепер цю справу піднесено, вказує наглядно, в якому небезпечному часі живемо. З цього самого боку можна б глядіти також і на урядові правила, признані для різних урядових установ, які мають до діла з обороною країни. Цей правильний мав би бути вказівкою, що можна тим установам подавати до публічного відомо.

Немає сумніву, що причиною цього урядового зарядження з турботи про охорону країни. Проте публічна опінія поставилася до нього дуже критично. Ніякий патріотичний громадянин не хотів би шкодити своїй країні поширюванням таких вістей, якими

могли б покористуватись вороги для своїх агресивних цілей. Але з другого боку не хочеться допустити до цього, щоб ті, які при владі, під покришкою „державних тайн“ не заатакували перед публікою різні невдачі та помилки, яких вони допускаються.

Побоюючись також надто бюрократичної полагоди такої делікатної справи, якою є справа інформації, зокрема тоді, коли багато урядовців матиме право рідати, що надається до опублікування, а що ні. Поминаючи хаос у рідшеннях, який неминучий, є ще та небезпека, що на випадок сумніву, чи якась інформація надається до публічного проголошення, бюрократ — зі страху перед відповідальністю — завжди буде за те, щоб її не давати до друку. Та найважливіше такі те, що в такій демократичній країні, як Америка, де остаточно завважує голос народу, треба народові знати якнайдокладніше про всі справи. Це й властива причина неприхильного назагал відношення до останніх заходів уряду в справі контролю урядових інформацій. Треба одначе надіятись, що президент Труман постарастся перевести в цій справі ще за часу такі поправки, які скріплюючи безпеку країни не позбавлять загал права бути надалі поінформованим про заміри, сумніви, огсяги і невдачі уряду. Непоінформованість американського народу в часі другої світової війни, за президента Рузвельта, щодо таких справ коштує сьогодні Америку дуже дорого.

Атлантійські союзники — на кордонах України

На пропозицію ЗДА конференція країн Атлантійського Пакту в Оттаві віджилила утворення окремого середземноморського пакту, а натомість ухвалила прийняти до 12-членної оборонної атлантійської родини також Грецію і Туреччину. Ця історична ухвала, що має бути ще затверджена парламентами союзних країн, має величезне значення для долі України в майбутній світовій війні, бо вона прямо підпорядковує головній команді Айзенгавера стратегічні лінії, що проходять вздовж південних кордонів України та Кавказу.

Тепер саме вирішується практична реалізація оттавської ухвали. Щодо цього існує три проекти: 1) підпорядкувати турецькі і грецькі збройні сили безпосередньо наказам Головної Кватирі Союзних сил у Європі, прямо включивши їх в оборонний західно-європейський ланцюг; 2) включити турецькі і грецькі збройні сили в середньо-східну оборонну команду, що підпорядковується наказам Айзенгавера, але стоїть під прямою командою британського генерала, який очолює середньо-східну коаліцію; 3) третя пропозиція — грецькі сили підпорядкувати безпосередньо ген. Айзенгаверу, а турецькі — британському близькосхідному командувачеві, що в

свою чергу підлягав би загально-європейській союзній команді. Котрий із цих проектів буде зреалізований — ще невідомо, хоч здається, що найбільш корисний і реальний саме перший проект, прямого підпорядкування грецьких і турецьких збройних сил головній кватирі Айзенгавера. Але одне ясно: у всіх випадках Туреччина і Греція стають неподільною частиною великої атлантійської стратегічної оборонної системи.

Цікаво, що малі європейські держави, як от Бельгія і Голландія, були проти безпосереднього включення Туреччини і Греції до Атлантійського Пакту з тих мотивів, що на цьому відтинку найкоріше може вибухнути війна, що вимагала б і їхньої участі в ній. Але як раз цей аргумент „проти“ став найсильнішим аргументом за негайне включення українського сусіда до Пакту. Це може свідчити про те, що, по-перше, Союзники вже більше не хотять унікати небезпеки за методом струся, що від страху ховає носа в пісок. А, по-друге, що вони позитивно оцінюють стратегічні переваги в майбутній можливій війні турецько-кавказьких і турецько-українських кордонів.

Недавно писали ми про слабість турецьких оборонних приготувань і про спеціальні

М. В. Дольницький

Обеднані Держави Світу

Найбільш сміливі ідеї та плани найважливіших філософів та державних мужів світу про створення Об'єднаних Держав Світу, вільних від будьяких штучних кордонів та обмежень, де свобода і добробут не є пустим звуком але щоденною дійсністю, де законами будуть наближені до повної досконалості — здається — набирають щораз більш конкретних форм. Ми є свідками щораз виразнішого за н і к у провинціоналізму в діях політичних, сьогодні суверенних держав і застосування найдальшого компромісу в міжнародних взаєминах. Врешті ми є свідками щораз виразнішої форми більш політичних блоків, з яких в майбутньому мас повстати єдине тіло: Об'єднані Держави Світу.

Правда, до здійснення цього ідеалу ще далекий шлях, може ще однієї або двох генерацій, та всеж — рух цей до повного об'єднання сьогодні так очевидний, що хіба нове затемнення умів керуючих сьогоднішнім світом або перетворення зла може відкласти надалі здійснення цього ідеалу. Добачуючи цілком виразно

совєтські заходи до зміцнення своєї військової потуги на Чорному морі, в Україні і на Кавказі та принагідно підкреслювали стратегічно-політичну важливість тих обширів. Підкреслювали ми також слабість Москви на цих фронтах, головню у зв'язку з національно-визвольними процесами на Україні і Кавказі.

Здавалося б, що оттавське рішення має свій приціл саме на ці слабкі місця. Американська преса принаймні підкреслює, що напад на Туреччину і Грецію трудніший, ніж їх оборона. При чому, тут бралися до уваги чисто географічні фактори. Коли ж взяти до уваги непримиренну позицію кавказького і українського населення до Москви, то можна сміло предсказати доповниго твердження. Москва це добре знає: її нові репресії на Україні і Кавказі — це ніщо інше, як „зміцнення“ цього запліла на випадок війни.

Одне, політична стратегія Головної Кватирі Атлантійського Союзу — це найменш вісянена і найменш відома річ. Неякна, а вірніше, це й досі негативна лінія ЗДА щодо національного питання на теренах СССР може пошкодити чисто воєнним стратегічним плануванням. Сьогодні Головна Кватиря Союзних сил у Європі вже має прями обов'язки на кордонах Кавказу і України. І саме в цей час у ЗДА робиться все, щоб народи Кавказу й України не надіялись на допомогу ЗДА для їх національно-визвольних змагань. Саме тепер у ЗДА підкреслюється (зокрема Американським Комітетом Лайонса) турбота про „Вільну Росію“, як стару знамениту (особливо кавказькими й українцями) імперську цілість.

Історична ухвала в Оттаві про Туреччину і Грецію логічно вимагає від закордонної політики ЗДА ясності в національному питанні. Навчені німецьким досвідом кавказький й український народи пильно стежать, чекаючи цієї ясності.

цей безупинний рух до повного об'єднання, ці постійні намагання створити Світовий Парламент, Світовий уряд, Світову армію, ми ніяк не заперечуємо, що до повного здійснення цих ідеалів ще існує багато перешкод: національна гордість, імперіалістичний націоналізм, жадаба панування одних над другими, расові та культурні різниці між поодинокими народами, все це поважні перешкоди. Та всі вони бліднуть своїм значенням в обличчя найбільшої загрози для здійснення побудови Світового Об'єднання Держав — інтернаціональної змови з н і щ и т і вільних і свободолобних, закувавши їх у фізичні та психічні кайдани.

Три роки тому небезпек, які крила в собі для цілого світу ця інтернаціональна червона змова, більшість народів не бачила. Та це й сьогодні чути інколи, правда вже слабенькі і несміливі, голоси про те, що волю можна збратати з насильством, добро зі злом, красу з поганню. Ці голоси, могутні ще недавно, сьогодні стають повністю анахронізмом та прикрим дотепом. Не пропаганда, яку заковані в кайдани намагалися голосити в світі, але самі діла чортівських вислужників червоної системи наглядно пеерконують світ, що з прокаженими духом і заприсяженими л о м и телами всіх договорів і умов — може бути тільки єдина розмова — силою зброї і мілітарної переваги. Прислухаючись до промов визначних державних політиків вільних країн, ми приходимо до переконання, що вони врешті прийшли до цього висновку, до якого Україна дійшла три десятки років тому. Мало цього, ми бачимо, що в окреслюванні зла ці державні мужі йдуть далі, як ішли ми. Вони не тільки означають це зло, але і систематично підготовляються до його повного знищення. Во стало ясным — без повного знищення міжнародної змови новітніх джінгіс-ханів, нема мови про наближення до ідеалу Об'єднаних Держав Світу.

Атмосфера на політичному фронті щораз більше прощисається. Після спокретизування думок мусить прийти наступний крок: розв'язання повноволених націй, створення самостійних державних тіл, і щойно опісля остаточне намагання здійснити найвищий ідеал. Бо до Об'єднаних Держав Світу може прийти тільки тоді, коли рішення це прийде шляхом повного порозуміння вільних, свободних, суверенних народів.

Доба, в якій живемо переломова: світ, що не живе в кайданах, постановив об'єднати силами протиставитися злу. Не паперовими нотами і безплідними протестами, але зброєю і рішучістю дій. Об'єднані Нації, Корея, Конференція в Сан Франсіско і врешті наради делегатів 12 держав Організації Північно-Атлантійського Договору — найбільш пророчисті докази сказаного впрі.

Вільні держави, що повільним кроком наближаються до здійснення ідеалу Об'єднаних Держав Світу, перейшли з дефензивної в офензивну. Не звай український народи пильно стежать, чекаючи цієї ясності.

лися дотеперішого страху, що зв'язував їхні дії, вони кинули йому недозначний виклик. Сьогодні вже нема ніякого сумніву в тому, що чим далі, тим виразніше і легше буде можна розрізнити біле від чорного. Добродушність і солідарність дипломатичних заходів вільних держав заступлені рішучістю і зговоренням опертим та компроміси. Перша, чи не найбільш дипломатична програ червоного блоку, на Конференції в Сан Франсіско, є одночасно і першою та одною з найбільших перемог вільних держав. Люди проломані. Смазано виразно: ти не хочеш, бо через свої чортівські плани, не можеш йти разом з нами, значить ми рішені об'єднатися з і л а м и протиставитися тобі, і як треба прийняти виклик. Ні, ми знаємо, що зудар неминучий!

І в далі бої, а солідарно-терпкі спроби перемир'я, перемирюються у фарсу, в Оттаві зійшлися представники 12 держав, учасників Організації Північно-Атлантійського Договору, щоб прийняти в цьому, з черги сьомому, своему засіданні далеко-йдучі рішення, які наступного місяця, на 8 засіданні в Римі, будуть поширені та затвержені.

На азійському континенті, підписання мирового договору в Японію, започатковує нову еру взаємин об'єднаних різносторонніх договорами заінтересованих держав. Скомпліковані там умовини політичного життя з часом і там зриваються і набувають такої виразної форми, як і стається на наших очах в Європі. Азія жде на свою Оттаву і Рим.

Конференція в Оттаві має для дальшого політичного розвитку світу періодичне значення. Рішення прийняті до Організації Туреччину та Грецію не тільки зміцнюють Організацію, але і вказують шлях яким йдуть вільні держави: об'єднання. Далекоскожні рішення щодо мілітарних справ вже незабаром змінять, ще доволі кволі армії ген. Айзенгавера (які з стадії неформальних поодиноких частин різних держав перетворюються в моноліт). Недалі маневри цієї європейської армії, першої європейської армії в історії світу, були незвичайно вдалі. Заклик ген. Айзенгавера до оттавської Конференції про збільшення контингентів військових частин для його армії і його критичні зваягги про зупинку в реалізації створення сильної континентальної армії через „політиканство“ частин державних мужів“ європейських деяких країн, м'ятимуть рішальний вплив на дальший хід подій. Низка рішень, а відтак їх реалізація, не придуть так швидко, як це „буває“ в тоталітарних державах. Багато часу і паперу витрачено буде на дискусії і переговори, та на це нема ради. Кожне рішення у вільних громадянствах приходить повільно. Вільні держави планують поволі, поволі вводять рішення в життя, але успіх в них звичайно більший і перемога більш правдоподібна. Так було в першій, так було в другій світовій війні. Так буде і надалі.

Попри ці політичні і мілітарні рішення, прийшли в Оттаві до характеристичної дискусії про konieczність створення міжнародного уряду, що мавби завершити період, фазу до створення Європейського Уряду і Об'єднаних Держав Європи, що їх з такою рішучістю пропагує Чорчил.

Неохоплені червоним підбосем вільні країни в Європі та Азії швидко чи пізніше включаться в намагання досі організованих об'єднаних вільних держав. Ще короткочас — одна великодержава стоятиме на боці, до повноти розшифрована щодо своїх цілей і намагань. Намагання цієї держави, що пробують надати собі поваги, оточивши себе безголосними сателитами, будуть надаремні: пляг світової змови, стриваються з відпором вільних країн, матиме щораз менше шанс на здійснення. А ідеї Об'єднаних Держав Світу надалі здійснюватимуться з неминучою точністю: початок їх в Об'єднаних Націях, в Корейському конфлікті, в Сан Франсіско, Організації Північно-Атлантійського Договору і намаганнях створити Міжнародну Армію на обох континентах. І кожний крок вперед в намаганнях об'єднання вільних країн наближуватиме щораз більше неминучий упадок системи, вимушеної хворими умами людського роду на його знищення.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

В КРАЇНІ РАБСТВА І СМЕРТІ

Я розмовляв з чужинцями і казав їм, що КП(б)У це жаден репрезентатив української території. Що нам колись здавалося, що коли ми прийдемо комуністичний устрій, то в рямах СССР залишимося самостійною компартією, а Україна — державою. Але так не є. Москва трактує нас, як колонію. Самостійність — лиші плащик для обдурювання кандидатів на членів СССР. Чужинці на це відповідали: Коли б в складі СССР були всі європейські держави, вони б могли переголосувати ВКП(б) і створити столицю наприклад у Римі та скласти ЦК чи Політбюро, де москалі були б в меншості. Це, панове, трагічна сліпота. Сталин посуватиметься наперед станами і з допомогою НКВД переістраить кожен нарід і кожному державу, спаралізує, а щойно тоді прийме в склад СССР. Спробуйте тоді голосувати. Я вже спробував підрукувати офіційні цифри й опинився аж тут. Тут опиняється і всі провідники з світових компартій, коли стануть безвольним знаряддям в руках кремльських сатрапів.

Люди за розговорами на політичні теми, історичними згадками свого багатого життя засиджувалися до півночі. Професор українськ звернувся до мене: — Ви серед нас наймолодші. Може пощастить вам колись дістатися в Україну і це дочекатися більшого щастя — жити у вільній Українській Державі — тоді не забу-

вайте за нас, безмісних борців проти большевизму, що пропали тут у тайзі.

Треба, щоб те, що ми тут пережили і за що потрапили сюди — знав увесь культурний світ! Щоб ніколи людство не допустилося до такої величезної помилки — як піддатися до рук комуністів. Той день буде загинбілю для їх держав, їх віри, їх цивілізації.

На тих, що переживуть це пекло заслання — лежить велика відповідальність: бути літописцями большевицького лихоліття. Передати своєму народові й світові ті факти, за знання яких ми опинилися тут, приречені на смерть.

Рормови тягнулися далі і кожне слово і кожне нове речення закликало до помсти і давало ближче пізнати страшного большевицького звіра, немов зривало з нього маску.

Ось, слухайте — сказав один з присутніх: — „колгоспи є школа комунізму“ — говорять большевики. Але кращі представники селянства масово потрапляють до табору. Тому ви-

правно-трудова табори СССР є школою виховання контрреволюційних кадрів, або нашою мовою „революціонерів супроти большевицької влади“.

„Ви порухайте! В таборах сидить 18 мільйонів ув'язнених. З них 15 м. політичних. Вони мають родичів, друзів — разом це все складає приблизно 80 мільйонів ворогів совєтської влади. За роки своду існування большевики розстріляли 5 мільйонів чоловік, — після них залишилося 20 мільйонів членів родини. 8 мільйонів загинуло від голоду 1932-33 рр. Це дає ще кругло 20 мільйонів родичів. Разом 120 мільйонів незадоволених. Чому ж, заплатаєте ви, досі тримається большевицька держава?“

Тому, що вони тримають всі народи в кліщах шаленого терору і щоденним кровопусканням продовжують триматися біля керма. В їх руках зброя, торми і небувала нечувана в світі система НКВД. Історичні процеси не відбуваються там так швидко, як звичайно події в житті однієї лю-

дини. Смертельний чиряк мусить набрати, визріти, а потім проривається антикомуністичною революцією.

Ми всі за дротами, позбавлені волі, певно надто оптимістично уявляли собі можливість революції в СССР. Нам здавалося, що ті, що на волі, зможуть її зробити колись. Однак ми в таборах перецінювали „волю“. Адже СССР — це оден великий конц табір. І ті, що на волі — теж невольники. Невільники фізичні за китайським муром кордонів СССР. Невільники духові — позбавлені віри й уявлен про інший світ, інше життя. Прихиділи ми — і їх панування — показали, що в Європі теж може повстати наука-знищення людини. Кінець війни і віддання ряду народів на поталу Сталінову — це більше підірвали віру в правду, в гасла свободи й демократії. Ці гасла були в СССР завжди фіктивні. Але дехто вірив, що для корожу іншого ці гасла не є порожньою фразою, а реальністю. Для вимученого божевільними експериментами (що

(Продовження буде)

Р. Сміль-Стоцький

БОГДАН ЛЕПКИЙ

Десятиліття смерті незабутнього Богдана Лепкого вшанували оголошенням своїх оглядів та спогадів ціла низка наших науковців та письменників. Спінули його як поета та письменника, згадали як промовця з Вожої ласки, незрівняного мистця нашого живописного слова, забули і про малювача; та одна грань його багатогранної особистості була, на нашу думку, замало висвітлена. А вона була в дійсності правдивою основою Богдана Лепкого:

Це Богдан Лепкий як людина. Доля судила мені знайомитися з багатьма великими письменниками, а у ковідних та державними мужами в старій Європі, та мало хто з них міг рівнятися з особистістю повагою та чаром індивідуальності до Богдана Лепкого. Цей чар його особистості був тією причиною чому пані Аркасова, дружина нашого історика та музиканта, подорожували на Захід, чи сівочий отаман Трильовський, чи мій батько — небижчик, ідучи на засідання парламенту до Відня часто переривали подорож, щоб хоч кілька годин провести і душу розвести в товаристві Богдана Лепкого в Кракові. Де він проживав, там дим його ставав природним середом українського культурного життя чи в Кракові, чи у Вєдлярі, чи під Берліном. Крут його знайомий був дуже широким, круг приятелів малий і рідко кому він пропонував називати себе взаємно по імені. Хоч він з незвичайною чистотою вітав кожного, та стриманість, притаманна англіцям, була цією його вдачею.

Багато вечорів провів я в його товаристві. Ше як гімназист пам'ятаю Богдана Лепкого, як він приїжджав до Черновець відвідати його батька або свого приятеля Остапа Луцького. Всіх їх це об'єднувала довголітня приязнь із В. Стефанюком. За Союзу Визволення України ми товаришували з ним у таборній праці у Вєдлярі, а підчас послання в Берлін небижчик Головний отаман С. Петлюра доручив мені відвідувати в палаті посольства його підпестецьку дитину та передавати йому дар уряду, старожерську монету з Атеюто та п'ягасом, викопану на Україні, оправлену в мармурову бридку. По цілх днях та вечорах, прожитих в товаристві Богдана Лепкого, я часто задумувався над загадкою його особистого чару. Була це зовнішня його повага, його струнка постаць, його задуманий вигляд, його високіми кільковерховим чолом і сивими, проникливими очима та сумовитою усмішкою? Чи була це його мова, якої кожне слово свідчило, що його зміст передуманий і пережитий людиною, що сприймає красу ліній та барв, слова і пісні? В розгарті розмов він часто не свідомо говорив віршом. Цей Богдан захоплював кожного, — проте, це не розв'язувало, на нашу думку, загадки його особистого чару та впливу на громаду.

Богдан Лепкий вмів не тільки з матеріалу мертвих ліній та барв створити живу красу, малюючи образ, або з матеріалу наших щоденних слів живити красу своїх поезій. Богданові Бог дар чи не найбільшого мистецтва: він творив з матеріалу скороминучих хвилин щоденного життя живу красу самого життя; з того, здавалося б, безвартісного матеріалу отих хвиля життя нашого сірого будня; цей великий мистець творив світлі хвилі, переміня будень у свято, у живу красу життя. Як?

Він був перш за все великою

шляхетною людиною. Де він був, там він промінював красою наскрізь доброю й доброзичливою людиною та зміняв підсонию оточення й часу. Всею тематикою й проблематикою гуртирки він переносив свою привабливість на вищий рівень життя, де діє Дух Вожий і перероджує людське звіря в людину. Бруд нашого життя не сягав до того рівня; на протязі довгих літ нашого знайомства я чув тільки одно гірке слово на когось (на поета Карманського, що його він прозвав „себією“), яка де тільки появляється, там і затроїть чорнилом песимізму все оточення; і це була щира правда).

На тлі нашої дійсності в старому краю, з його сплітками, наклепами й грязюкою, зокрема на тлі УНРівського будня у Варшаві з його п'янками, бріджистами й підбрехачами, особистість Богдана Лепкого сядала світлом праведника. З наших письменників, що їх я запізнав особисто, він був найбільш подібний своєю особистістю до Коцюбинського, різкою антитезою до Винниченка. Розмовляючи з Богданом Лепким, відчувалося, що в ньому живуть традиції Греції й Риму та Християнства, а в них жили й коріння його України, як частини Європи і її культурної спільноти. У Винниченка Україна починалася від Винниченка і по порожньому стегу гарцював його динамічний темперамент, повний ненависті й злоби до всіх своїх дійсних і уявних ворогів — немарксистів.

Богдан Лепкий, це відчувалося з кожного слова й руху, — був сам собою, був ніким іншим, а тільки Богданом Лепким. Це була суцільна постаць, що не грала якусь роль, а існувала як природний факт нашого духовного життя. Це була самоцінна постаць, окрашена надзвичайною скромністю. В сучасну хвилю, коли наше життя просякло хлестаковщиною у всіх длянках, нам вносили браку людей, що є просто самі собою, без титулів, ряс та уніформ. Бракує нам і людей з усмішкою Богдана Лепкого на всю цю суєту суєт нашого громадянського армарию.

Так, Богдана Лепкого — людини ніхто не заступає на нашому парнасі. І заступається слова з одного пастирського листа Кир Константина, що бракує нашій суспільності людей праведних і святих. А це загрозило явище, бо на неперпетує духовне склепіння нації. А сучасна УНР навіть не спромоглася в десятиріччя згадати що колись Уряд В. Прокоповича, що був за весь час еміграції моральним головою УНР, ушанував був творця Мазепинської трильогої переміни перетемем І. Гетьмана І. Мазепи, який мав переходити з роду в рід, від письменника до того письменника, що найбільше заслужив до скріплення духа Мазепи на еміграції.

В. Винниченко

ТЕРМІТИ

(Уривок з роману)

Останнім твором Володимира Винниченка, над яким він працював до самої смерті, був роман „Слово за тобою, Сталін“, у якому змальовано переживання родини українця Степана Іваненка. Ця родина була зарештована, але врятувала себе тим, що три брати призначили і склали віну на брата Марка, після чого Степан Іваненко став агентом МГБ, а інші два брати — професор і священник — сексотами.

Брат Марко, за те, що до жадної віни не признався, був заасаний як контрреволюціонер, до концтабору.

Марко написав із заслання листа Степанові Іваненку, в якому проклинав інших братів за зраду народowi та служби тиранів. В тім листі Марко поводи́в про існування таємної організації, яка, мов терміти, роз'їдає радянську державу.

МГБ змусило дружину, сина і доньку Степана Іваненка стати сексотами, а йому самому доручило об'їхати всю Україну і провокативними способами вивідати про діяльність організації термітів та національну населення. Оця подорож та розмови й події під час неї і складають зміст роману. В останньому українській відділі „Голосу Америки“ передав в Україну уривок з цього роману, а саме листа, якого Марко прислав Степанові із заслання:

Брате Степане, пишу до тебе з того місця, куди ти з братами „заслав“ (закреслено) продав мене. Будь ти проклятий разом з ними! Продаючи мене, ти виправдувався тим, що цим ідоломом ти краще прислужувався нашій Українській визвольній справі й допомагав будувати соціалізм. Та який прекрасний, які чудові дачі, виллі, автомобілі, хутори, у Сталіна та його яничарів міністрів. У царя такого не було. Але чи ти ж бачиш, який соціалізм є там, унизу, під Сталіном та його яничарами. Та ти придивись, придивись, придивись! Та не очима сексота, агента і охоронця тих, що мають соціалізм у виллах, придивись тими очима, якими ти колиш дивився, очима українця і сина експлуатованих працівників, батьків наших.

Продаючи мене за сталінський „соціалізм“, ти казав, що ви тасмо допомагатимете нам. Правда, ви допомагали. Але яка то була поміч? Дворушницька: панів своїх він дурив на сантиметр, а нас дурив на кілометр. Дворушники ви, дворушники, дворушники! Спіймають вас пани й будуть ви тут з нами, або ще далі, там, звідки навіть ваш Сталін не вернеться...

Так вам і грею. Але діти ваші чим винні? Защо діти і унуки ваші будуть катовані? Що їм уявляють, а оце я пишу до тебе. Схаменіться, наближайтеся час розлітати. Вона буде така люта, що навіть кремльська банда з усією її досконалою, науковою, кривавою жорстокістю узяти не може. Поки не пізно тикайте з таробу засуджених історією і людством злочинців. Армія катованих вами народів готується до бою з вами. „І це буде останній, вирішальний бій“...

„Ви посміхаетесь? Армія зляканих, закутих, замучених рабів? Без організації, без зброї, без голосу — готується

до бою? Де вона? А ти придивись, придивись, придивись! І ти побачиш. І коли тебе буде захищено у визвольну армію, служи їй вірно, чесно, будь їй самовідданим агентом у таборі ворогів і тоби потім (після нашої перемоги) простатяться всі твої злочинства проти народу. А коли не поспукаєш мене, або захочеш продати нас, горе тобі буде, твоїм дітям, братам твоїм і дітям їхнім, — все, що матимуть пани ваші, то матимете ви, яничари їхні. Матимете, матимете, матимете!“

Ми знаємо все, ми restructuring все, що діється в Союзі краще за всіяні міністерства. А на доказ того скажу тобі, що я тут на каторзі, за кілька тисяч кілометрів од вас, під доглядом ваших собак і чекістів, знаю, наприклад, про вас, моїх любих юдів-братів все, що хочу! Не віриш? А от на. Ти, Степан Іваненко, формально захищений при міністерстві фінансів і виконуєш роль ніби фінансового інспектора, роз'їдши по Союзу немов би для фінансового контролю. А в дійсності ти — агент МГБ, сексот особого призначення і ти роз'їдши не для контролю фінансів, а для провокації і вилловлювання про тивників сталінізму. За те ти маєш урядове, шикарне помешкання, прекрасну дачу, автомобіль і гроші. Не так, скажеш?

Брат Євген служить за священника при якійсь маленькій церкві в Москві, але має обов'язок у проповідях і службах Божих славословити „Богом посланого вождя Сталіна“ та його яничарів. За це він піп, „соціально шкідливий елемент“ має свою нагороду.

На умові бути агентами Сталіна, вам після процесу наді мною й моїми товаришами за зраду, було дозволено жити в Москві і „працювати“ як сексоти, кожному в своїй галузі. Не правду кажу? А коли правду, то звідки я знаю?

Ми знаємо все. Від нас ніякі охоронці, сексоти й чекісти нічого не сховають. Ми — не таргани, ні! Вам, слугам Сталіна, відомо, як цей деспот відтопив своїм ближчим яничарам, коли вони в панії донесли йому про бунт грабована, колективізованих селян: „Що? перелякались таргани? Чоботом їх!“ Ви здорово тоді подушили їх, мільйони сім-вісім ліквідували. Пам'ятаєш? Але нас сталінський чобіт не роздушив і не роздушить, бо ми не таргани! — І нас не кілька мільйонів, а кілька десятків мільйонів. І ми є не тільки по селах, а скрізь по всьому Союзу, по всіх його установах, фабриках, заводах, колгоспах, канцеляриях, міністерствах, навіть у самому Політбюро ВКП ми є. Бо ми не таргани, а терміти. Так, так, — ми терміти!

Ми гриземо весь ваш Союз, всі підстави вашого панування, економічні, політичні, наукові, моральні. Ми — скрізь. Навіть ваші жандармерії всякого „призначення“, ваші МВД, ваші танкові бригади, ваші атомні центри, всі ваші найстрашніші засоби поневолення і катування, все ми гриземо з середини. З вигляду ваша будівля ціла, страшна, гарзна. Але коли ми все згриземо зсередини і коли настане слухний час і щось штовхне вашу совєтську фортецю, ви відступите, з яким грохотом на всю планету завалиться вона, роздувшись вас і дітей ваших під собою...

„Чудодійна наша сила: вона росте в тій самій пропорції, в якій ви виявляєте над нами свою. Ваша є страх, а наша ненависть. Що дужче ви нас страхаете, катуете, мучите, то дужче наша ненависть гризе вашу силу. Нема сили дужчої за силу ненависти. Чотирнадцять років ви катуєте мене по каторгах, але сила моєї ненависти є вічна. І смійсь я з вас і вашого катування, кати мої жадою гідні. Ні яка навіть смерть не може знищити цю силу нашу. Та я з того світу буду вітати над вами з усією силою моєї ненависти. Я буду з'являтися вам у снах я буду жити у підсвідомості вашій, я буду стояти, кривавим моментом у свідомій пам'яті вашій.“

Ти не посмієш прочитати дітям своїм листи. Ти сховаш од них правду про себе і дядьків їхніх? Але не сховаш: мої інші брати, брати-терміти розповідать їм про неї. Вони є круг вас, вони слідкують за кожним рухом вашим, вони дізнаються, що ти не приятав цього мого листа і вони

Комунікат ОБВУА

Новообрана Головна Управа Об'єднання бунших Вояків-Українців в Америці на своєму пленарному засіданні рішила переслати привітання панові Президентові Української Народної Республіки Андрію Лівичику, Українській Національній Раді та її Виконному Органові. Приступаючи до праці, Головна Управа ОБВУА вислала рішення-заяву, що Об'єднання б. Вояків-Українців в Америці солідаризується та підтримує боротьбу за соборність, від нікого незалежну Українську Державу, що її провадити на Рідних Землях проти московсько-більшевицьких наїздників Українська Повстанська Армія під проводом полк. В. Ковалева.

Президія Голови. Управи ОБВУА

УКРАЇНСЬКА МОВА В БРУКЛІН-КАЛЕДЖІ

Бруклін-Каледж, Нью Йорк, уже оголосив прийом студентів на осінній курс української мови, що починається в четвер, 18 жовтня, в год. 8—9:50 вечора. Вже другий рік існує Український Відділ у Бруклін-Каледжі. Цього року українська мова знову має щасливу нагоду вивчати рідну мову. Більше того, перед адміністрацією Каледжу поставлено питання дати українській мові повний кредит в рівні з іншими предметами для тих студентів Каледжу, що бажають такий кредит з української мови мати.

Все це залежить від більшої зацікавленості як самих студентів, так і української громадськості взагалі. Треба подбати, щоб цього академічного року збільшилась кількість груп, необхідних тільки початковим курсом, що має дати початки студентам, які зовсім не знають української мови. Багато дехто з української молоді бажав би брати трохи вищий курс. Мова йде про тих, що вже вміють трохи читати і писати, розуміють читані і трохи розмовляють. Такий трохи підвищений курс української мови можна було б організувати, якби випалась на цей курс достатня кількість студентів.

Цей курс мав би складатися з української граматики і історії української літератури. Ми знаємо, що дехто з нашої молоді уже оволодів початками української мови, і такий курс був би для них дуже корисний. Крім англійської мови треба знати ще й рідну мову батьків. Це має бути моральним обов'язком кожного члена з існуючих організацій української молоді.

Бруклін - Каледж широко відкрив двері для всіх американців українського походження, щоб дати можливість їм вивчати мову їх народу, запросивши на провадження курсу професора Українського Вільного Університету Д-ра П. Ковалева.

По докладній довідці можна звертатися до адміністрації Каледжу, або до проф. П. Ковалева на таку адресу: Adult Education, Brooklyn College, Bedford Ave. and Ave. N, Brooklyn 10, N. Y.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„БУДЕМО РОЗПОВІДАТИ“

Організовані совєтами прогулянки галицьких учителів та учнів до ССРР уже вертаються до своїх міст і сіл. Один з учасників прогулянки, Степан Бат з Опришкі, в дописі до газети, як вимагано, пообіцяв: „Вернувшись додому, ми будемо розповідати учням, своїм то в аришам-педагогам про все побачене і почуте. Ми розповімо їм про бурхливе соціалістичне будівництво, чудові діла совєтських людей, про велике щастя бути громадянином ССРР... Настав той час, що здійснилися мрії Шевченка, Франка, Федьковича... Не стало ворога-супостата, а є син і мати, трудяться совєтські люди...“

ДОРОГІ ГОСТІ

Довго заповідана відплатна візита делегації профспілок Шотландії з дійснися.

Поклін українському

МИ'ТЕЦТВО

На театральну виставу „Катерина“ шли ми не тому, щоб почути знамі мелодій у виконанні здебільша знамих співаків і співачок, не тому, щоб шукати глибоких емоцій у скромно-нескладній музиці, а зовсім з іншої спонукі.

Оце збирається молюдь, що виростає в новій батьківщині, що ледве знає прадідівську землю з неясних споминів батьків, що часто-густо бореться з труднощами мови. Злучує її по єдиню не дрібна ідеологія партійного загуміння, не ще дрібніше бажання „поставитися“, а щось куди більше, куди цінніше — любов до рідного мистецтва.

Кожна нація має якусь особливість, який видиві своїм духовості, яким гордиться і хвалиться. Мають поляки свою рогагатику, свої полонези, польки і краков'яки. Мають маляри своїх циган з їх тужливо-сентиментальними то знов пристрастно палкими мелодіями. Мають румуни свою дойну, що від безнадійної меланхолі переходить у розгульний шал. Український чорносвіт налив українське серце обильно глибоким почуттям краєвця. З цього невичерпного джерела виділяється воно тисячами, мільйонами мелодійми пісень, нескінченно-багатими мотивами й комбінаціями кольорів вишнюку, писанок, різь, палим, як вогонь, п'янким танком. Українське мистецтво, витвір української духовності, промовляє безпосередньо до українського серця, верується його до глибини, та злучує всіх їх, понад час і простір, у велику українську родину. І ось ради тієї зворушливої мови української дні, ради прегарних діловочих стрів, що так і ціпля макронимом, ради граціозного хороводу під акомпанюмент піаніно поєди іше у Дажидьбового дашику, ради жетрадського, палкого, п'яничого танку шли ми на недільну виставку. Вони промовили до нас переконливіше, ніж неода багата на слова програма патріотичної праці.

І треба змагати всіма силами до того, щоб культурні виступи нашої молоді ввійшли в традицію, стали рік-річними, українськими, мистецтвими олімпіадами в метрополі сїту. Треба нам викресати з себе максимум енергії на те, щоб витягнути до праці якнайбільшу кількість молоді. Нехай вона знає, що серед великомішкетів мистецтво поєди іше у Дажидьбового дашику, ради жетрадського, палкого, п'яничого танку шли ми на недільну виставку. Вони промовили до нас переконливіше, ніж неода багата на слова програма патріотичної праці.

На майбутнє подано ідею — улаштування свята весни. В травні місяці, коли усю землю цїпляють світлі п'яничий від паку конвалій, бувають й яблуневого цїтну. На даждяк блакиті неба закріпне село, поморилла від літ дерев'яна переконна в вінку старезних ліп, а на їх тлі молюдь маком цїте. П'ять сотень мелодій і чергуються піснями мелодій — чудові, як барвисте намисто. Лисенкові в'язники веснянок, з пишним багатством мотивів, блискучі наче цїпні перлини веснянки Леонтовича, запашні як кориандрі галицько-хороводи О. Кошиця і чарині українські танки. Українське народне мистецтво таке багате, як багата українська земля, таке барвисте, як гра великих колірів. Воно єдине і неповторне. А тому й справді варто посвятити йому частинку свого життя.

Микола Коклюський

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● Роман Лапіка, що належить до молоді у к раїнсько-американській генерації, здобув першу премію — \$2000 — на конкурс п'єс, що його влаштувала Театральна Фундація. Преміяювана американця п'єса Р. Лапіка має назву „Обірвана струна“. Р. Лапіка віком 35 років, мешкає в Нью Йорку (Байт Плейнс), редагує „Фетек он Файл“, раніше він редагував журнал „Ди Трайдент“ (Трибуна), що його видавало англійською мовою ОДВУ.

● Енциклопедія харчування, що вийшла в Парижі 1950 р. за участю найвидатіших учених і фахівців у двох томах на 2001 сторінок, подає, між іншим, дані про найвидатіших в історії випадки масового голоду: за часів Геродота, голод 541 р. у всій Європі наслідком посухи, брак харчів у Франції під час революції 1795 р., голод серед французьких вояків, яким делікатні командири під час облоги одного міста лабораторно конфіскували низькі харчові приділи для в'язнів Вухенвальду. Але в тій енциклопедії ці слова про штучно організований голод в Україні 1932-33 р. Український учений — фахівець харчової промисловості д-р М. Чигришин, який тепер працює за фахом у Венесуелі звертається до редакторів „Енциклопедії харчування“ з листом, в якому висловлює надію, що бодей у другому виданні вони доповнять свою добру книгу відомостями про досвід України в історії людського харчування.

● У комфортабельному „Італійському Будинку“ у Каракаї (Венесуелі) вийшла була з успіхом поставлена „Наталка Полтавка“ (реж. О. Гальченко, декорації — В. Кричевський). До успіху цього репрезентативного вечора, на якому третина глядачів складалася з місцевих венесуельців, в тому й кілька видатих діячів столиці, спричинились, крім авторів, також Д-р Стаховський та інж. Припхан — як організатори.

● Факти про Совєтський Союз — на таку тему прочитав проф. Р. Сміль-Стоцький в Маркет-Університеті, де він працює, чотири лекції, а саме: „Країна і народи“ (8 жовтня), „Політична система“ (15 жовтня), „Економічна система“ (22 жовтня), „ЗДА в совєтських очах“ (29 жовтня). На доповідях головоризитували по черзі різні професори марксистського університету, а цілий цїпль організації Славистичний Інститутом того університету.

● Мандрівну бібліотеку з художньої, політичної та наукової літератури організував для обслуговування своїх осередків у Англії С.У.М. ● „Понад двадцять мільйонів громадян Росії у концтраціяхних таборях. В 1940 р. два мільйони поляків та українців видерто з їхньої землі та з їхньої рідної хати. В 1946 році 25% населення Західної України вивезено на заслання“ — такі написи на великих плякатах красувалися на мурах італійських міст під час миналих італійських муніципальних виборів.

ВСТУПАЮТЬ В ЧЛЕНВ У. Н. СОЮЗУ!

делегатції при привітанні підвели до мікрофону і він заявив, що, радий привітати від трудящих Шотландії, сподівається в результаті відвідін „зміцнення дружних зв'язків між нашими народами“.

Два дні перед тим з Києва вийшла делегація „керівних піонерських працівників Київської народної республіки“, яка перебувала в місті 4 дні.

Процедура запізнення з місцом — як і всіх інших.

(У. Думка)

СОВЄТСЬКИЙ ТЕРОР У НІМЕЧЧИНІ

Офіційний американський часопис в Немецькій, „Нос Цайтунг“, приніс революційні новини про масові вбивства в Турніглі, що її американці вже після окупації Німеччини очисили й додатково віддали під совєтську опіку. Один із видатих урядовців уральних цвинтарем у Баймарі, столиці Турніглі, втік до західної Німеччини й зізнав про існування на тому цвинтарі збірних могил із масово вбитими німцями. Одну таку могилу відкрито ще у 1947 році і нараховано там коло 20 трупів, але совєтська поліція заборонила розкопки і засипала те місце. Другу таку могилу знайдено вже в цьому році недалеко ославленого катету Вухенвальд, де совєти також тримали політичних в'язнів. Всі трупи, знайдені в обох цих могилах, вивазували

характеристичний для совєтських опричників постріл в потилицю. Турніглі взагалі, пише американська газета в німецькій мові, є чомусь то тереном спеціального терору совєтської влади, при чому насильства червоноарміїційні діяли там до таких розмірів, що в один час проголошено там винятковий стан.

Зрештою, подібний образ існує по всій східній Німеччині. Свагелдичий список Берліна д-р Діабелью звернувся листом до Вільгельма Піца, президента східньої частини Німеччини (совєтського громадянина й полковника червоної армії) з проською звільнити в'язнів, підприємств у концтраціяхних таборях Сх. Німеччини. Очевидно, що Пік попросив відкинути, мотивуючи, що „винувачені злочинці робили 6 мільйонів злочинів“. За німецькими даними, до східньо-німецьких катетів запропорено після війни кругло 185,000 осіб. Ще кілька тисяч тому в кількох найбільших катетах і в'язницях перебувало ще 17,600 політичних в'язнів. Вглиб Стьєтвів вивезено 37,000, других стільки випущено на волю, а коло 96,000 осіб померло з голоду, холоду та знущань. Санітарні відносини у східньо-німецьких катетах і в'язницях такі жалкі, що на вищегаданних 17,600 політичних в'язнів 4,640 хворіє сухотами і ніким ніхто не цікавиться. Велику частину тих в'язнів становлять насильно порвані. Від квітня 1945 року совєтські агенти (частинно при допомозі платних німецьких креатур) порвали з терено великого Берліна 4,145 осіб, в тому 3,584 чоловіків, 209 жінок, 312 юванки і 40 дівчат.

Колі там діється у середній Європі, м. ін. в місті, де жині і творини Гете, під самим боком західних альянтів і на території, що про неї говорять міжнародні умови, то ще казати про Богом і людьми забут безмежні східні простори червоносапранії!

ВЕЛИКЕ СВЯТО НАТАЛІ КОБРИНСЬКОЇ

УКРАЇНЦІ ВЕЛИКОЇ МЕТРОПОЛІ ДІТРОЙТУ! Злучені організації українського жіноцтва Дітройту урядкують:

ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ

в 100-ті роковини народження великої громадянки-дітяки НАТАЛІ КОБРИНСЬКОЇ. Концерт відбудеться:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 7. ЖОВТНЯ 1951 Р. в годині 3-ій пополуночі У МІЖНАРОДНОМУ ІНСТИТУТІ

111 E. Kirby, близько Woodward, коло музею.

ПРОГРАМА СВЯТА: Реферат в українській мові вголосить радна міста, слава ораторка пана М. БЕК. Реферат в англійській мові — пана ОЛЬГА КАХНІП. Вокально-музичний виступ — п. ДОНЯ ДЕМЕРІ, при фортеп'яні проф. ПІОРОК. Наша слава КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ ім. Т. Шевченка від провонд ВОЛОДИМИРА БОЖИКА виконає ряд вибраних пісень.

Українці!—Українці! Нашим обов'язком є вшанувати ці рідні та всім нам дорогі роковини Наталі Кобринської, цієї великої піонерки-дітяки жіночого руху в Україні. Всі масово ідм звелати і вшанувати пам'ять великої жінки-патріотки. Коштів.

„КОБЗАР“ - англійською мовою

Дайте своїм дітям чи своїм американським приятелям, учителям чи політикам книжку про

ГЕНІЯ УКРАЇНИ

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА написану англійською мовою КЛАРЕНСОМ А. МАННІНГОМ, професором Коломбійського університету, відомим знавцем української літератури та історії.

Такою книжкою, що містить теж і переклади на англійську мову найкращих творів Т. Шевченка є:

Taras Shevchenko

The Poet of Ukraine

